

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Michielsenstraat 8

Assenede, Oost-Vlaanderen

2023D122

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Julie Deryckere

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	13
1.2.3 Archeologisch kader	22
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	27
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant een meerwoningenproject in Assenede, deelgemeente van Zelzate. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 6583 m², de geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 4408 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

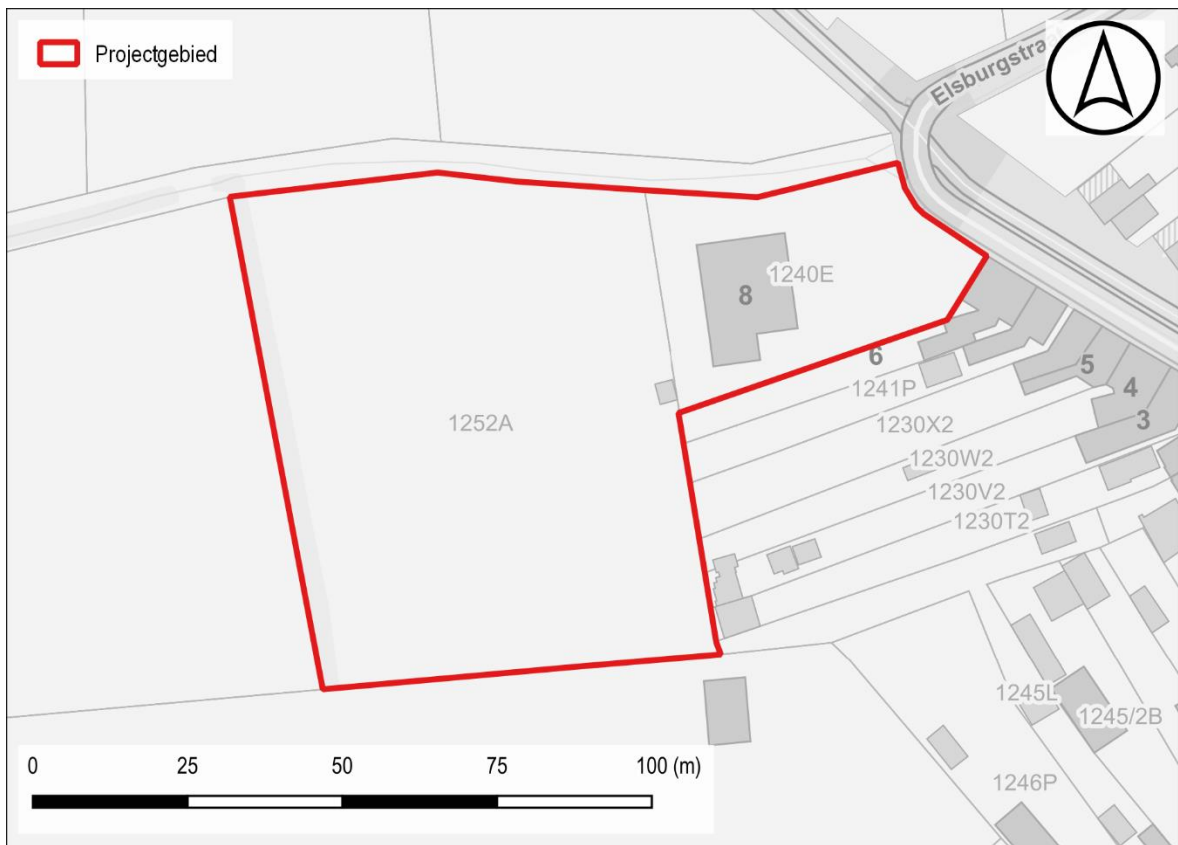
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

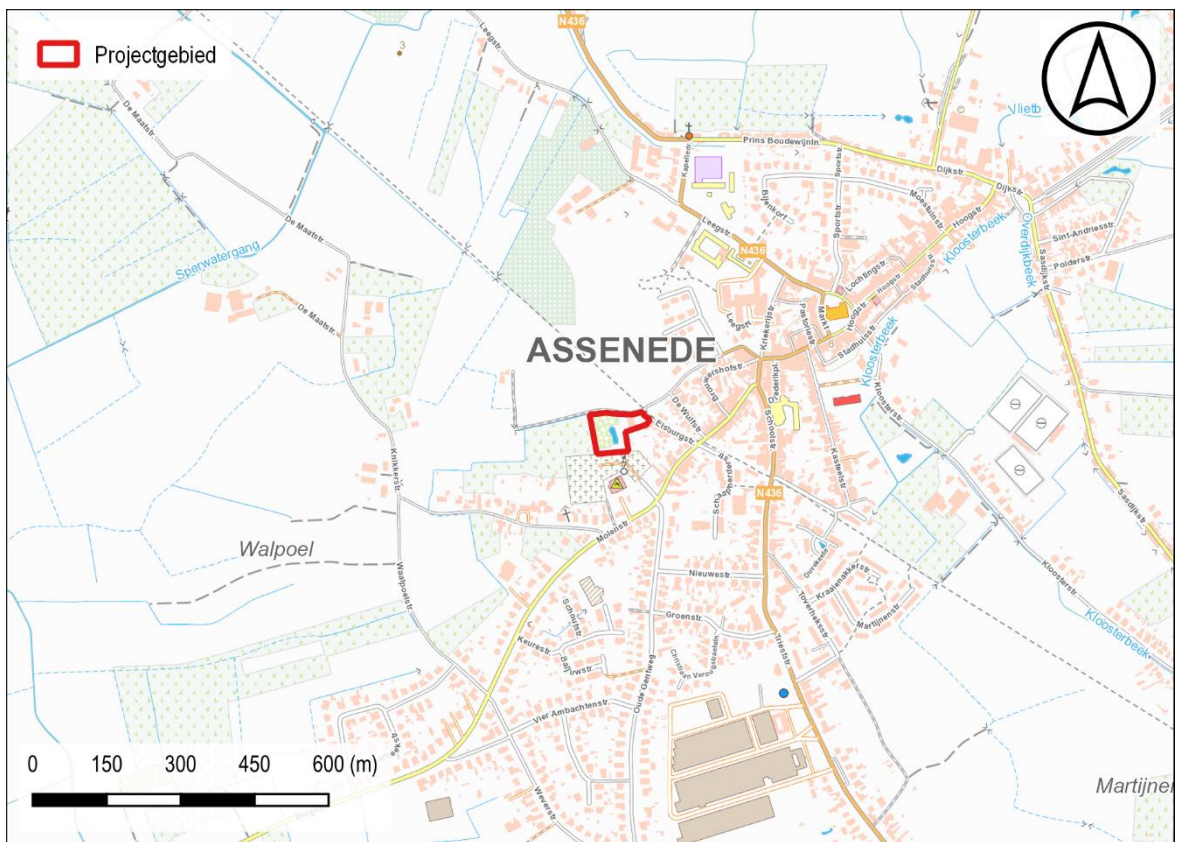
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023D122	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 34227	Y ₁ : 172664
	X ₂ : 34543	Y ₂ : 172890
KADASTER	Assende, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 1252a, 1240e	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

---

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

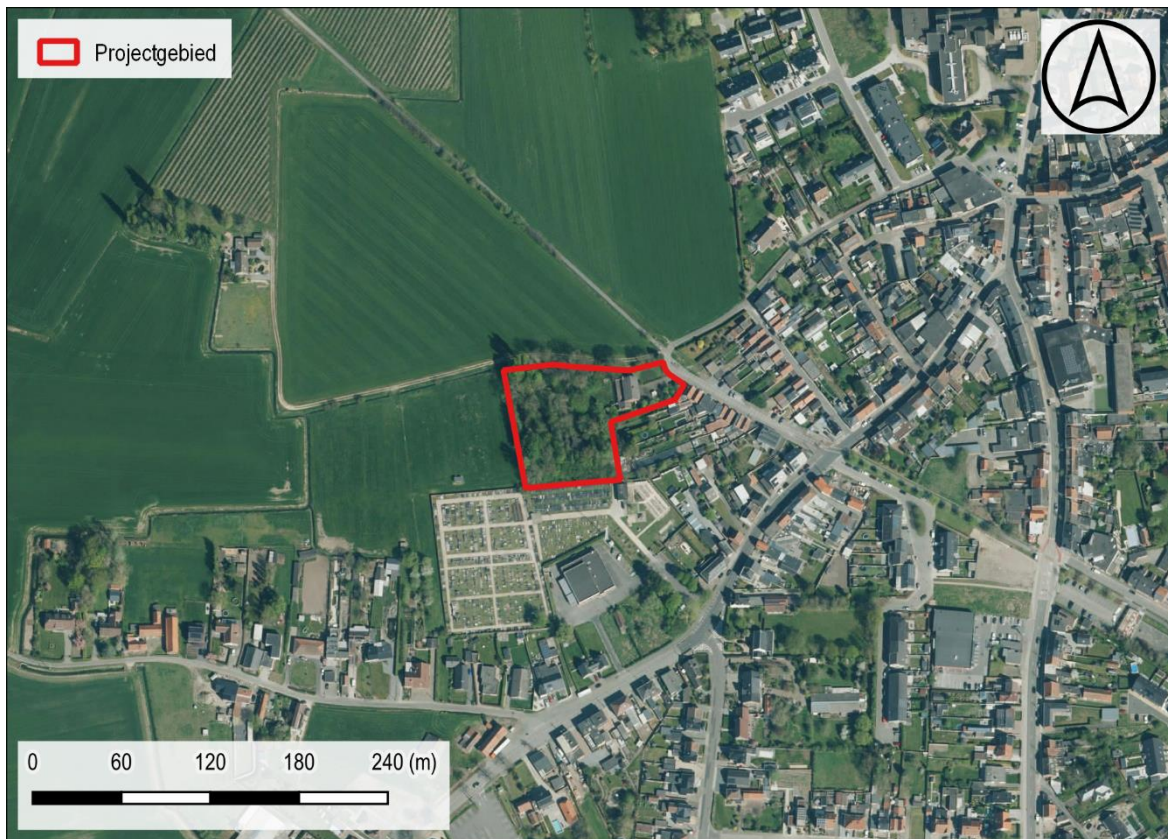
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Assenede, deelgemeente van Zelzate, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het projectgebied grenst ten oosten aan de Michielsenstrat en ten zuiden aan de gemeentelijke begraafplaats. De dorpskern van Assenede situeert zich ca. 500 meter ten noordoosten.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

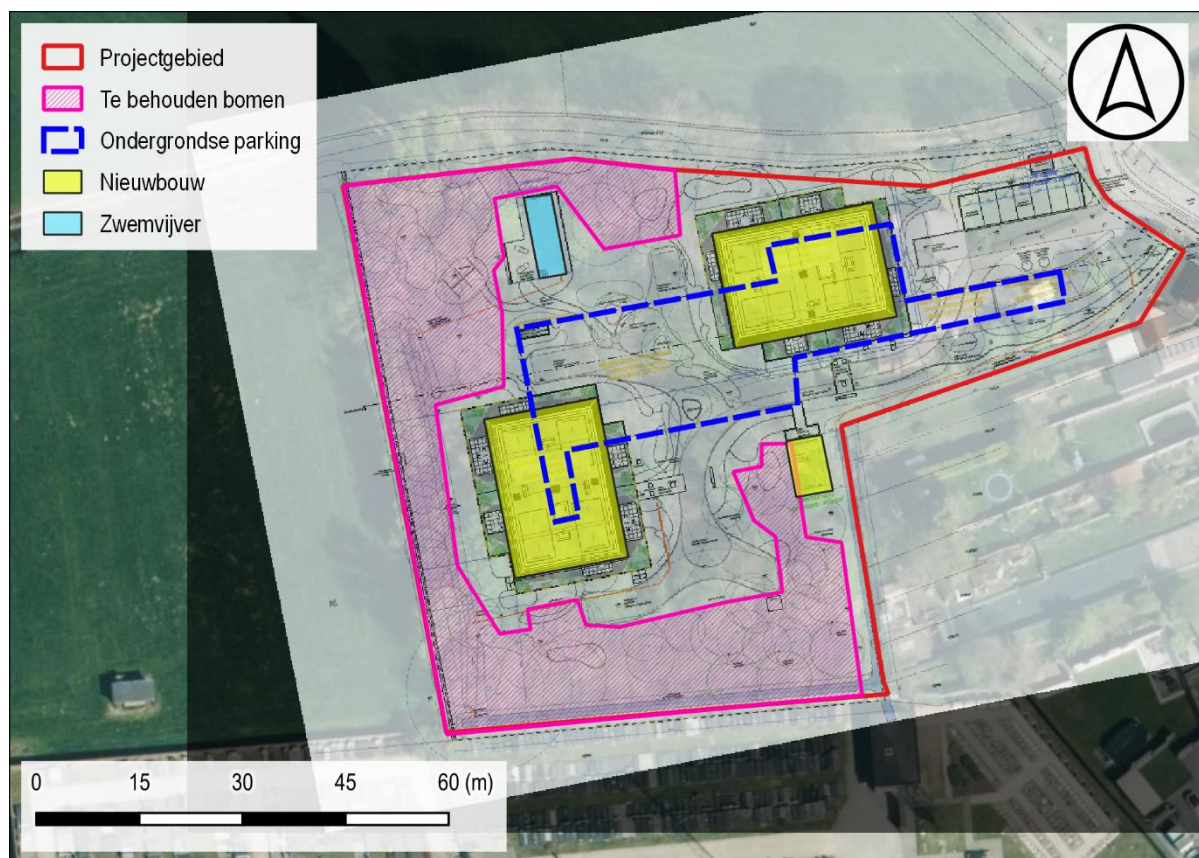
De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 6583 m². In het oostelijk terreindeel situeert zich een gebouw met een footprint van ca. 250 m². Aansluitend ten oosten situeert zich een inrit. Onder de woning situeert zich een half-ondergronds niveau. De rest van het terrein is in gebruik als tuin. Binnen deze tuinzone zijn een ruim aantal bomen aanwezig.

Een deel van het bestaande bomenbestand zal gerooid worden in kader van het geplande nieuwbouwproject. Over een zone van ca. 2175 m² blijven de bomen behouden. In deze zone worden géén bodemingrepen voorzien.

De opdrachtgever plant na de noodzakelijke sloop- en rooiwerken een nieuw meerwoningenproject dat zal bestaan uit twee afzonderlijke hoofdgebouwen en een fietsenstalling. De gecombineerde oppervlakte van de nieuwbouw bedraagt ca. 845 m². Er wordt een ondergronds niveau voorzien over een oppervlakte van ca. Er wordt tevens een ondergrondse parkeergelegenheid gerealiseerd over een oppervlakte van 1150 m². Dit ondergronds niveau wordt aangelegd tot op een diepte van ca. 3,5 m-mv.

Over de rest van het terrein wordt nieuwe buitenaanleg voorzien in de vorm van verharding en groenzone. Voor deze buitenaanleg is een bodemingreep nodig van ca. 50 cm-mv. In het noordelijk terreindeel wordt een nieuwe zwembijver gerealiseerd van ca. 48 m².

De gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt **ca. 4408 m²**.

Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (© Geopunt).

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen op de westelijke helling van een noord-zuid georiënteerde bescheiden zandrug die ten zuiden aansluit op de grotere dekzandrug Maldegem-Stekene. Het is op deze hoger gelegen zone binnen de Scheldepolders dat de dorpskern van Assenede tot ontwikkeling is gekomen. Het projectgebied zelf is gelegen op een hoogteligging van ca. 3 tot 6 m TAW. Het oostelijk terreindeel is duidelijk hoger gelegen. Vermoedelijk is de huidige woning gerealiseerd op een hoger gelegen opgeworpen platform. In het westelijk terreindeel is een vijver aanwezig met een oppervlakte van ca. 565 m². Het projectgebied grenst ten noorden aan een waterloopje dat vermoedelijk antropogeen van oorsprong is.

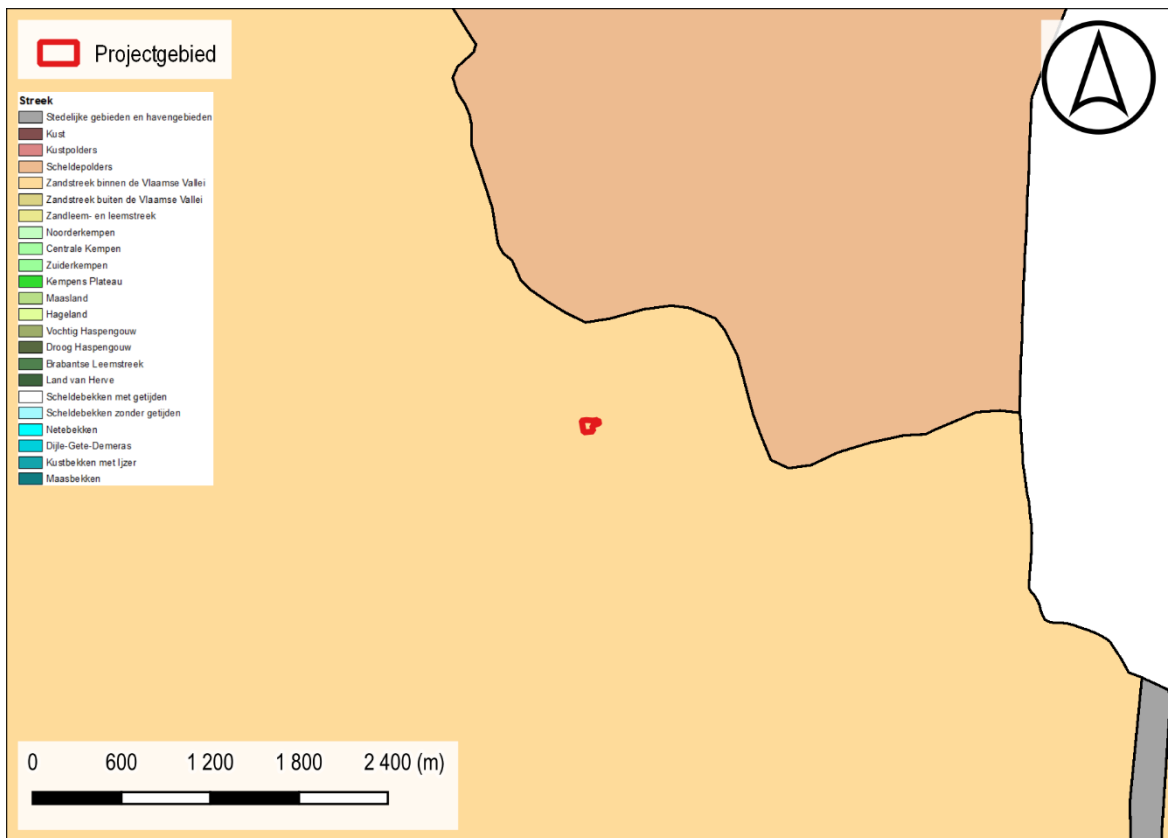
Ter hoogte van het projectgebied wordt de **Formatie van Maldegem** aangetroffen in de ondergrond. Deze formatie is een mariene afzetting die bestaat uit een afwisseling van zanden en kleien met geleidelijke overgangen. Deze sedimenten zijn onder invloed van eustatische zeespiegelschommelingen afgezet tijdens het Bartoniaan (Midden-Eoceen, 41,2 - 37,8 Ma). De formatie is opgedeeld in een zevental leden; van jong naar oud: Lid van Onderdijke, Lid van Buisputten, Lid van Zomergem, Lid van Onderdale, Lid van Ursel, Lid van Asse en Lid van Wemmel.

Het bovenste lid, **Lid van Onderdijke**, is opgebouwd uit grijsblauwe, niet-kalkhoudende zware klei. In de top van dit kleipakket kunnen tot 10 cm diepe perforaties aanwezig zijn. De perforaties zijn veelal opgevuld met venig grijs middelmatig fijn zand. Naast de perforaties is er dikwijls ook een grote hoeveelheid organisch materiaal aanwezig die geconcentreerd is in venige bandjes. Dit zijn indicatoren voor een begroeiingshorizont of onderbreking van de sedimentatie. Dit lid komt voor onder een dik Quartair pakket in de uiterste noordhoek van het oostelijk Kustgebied tot in Waasmunster. Het dagzoomt rond Adegem-Onderdijke en rond Asse. In het westen kan de afzetting een dikte hebben van ca. 10 m, in het oosten (Asse en Rumst) is dit slechts 0,5 m of is het lid zelfs volledig afwezig.

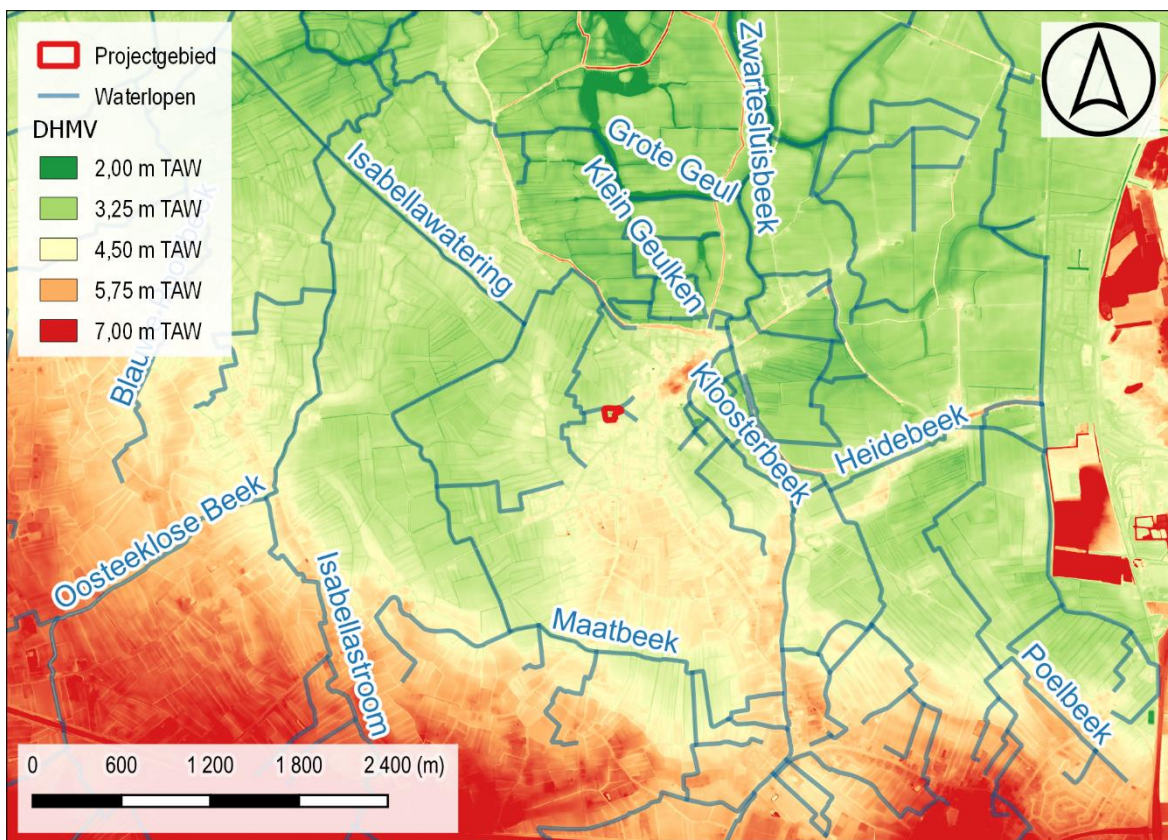
Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviaatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een bodem weer bestaand uit matig nat zand waarvan het bodemprofiel mogelijk herwerkt is. Rondom het plangebied worden hydromorfe zandleembodems weergegeven die mogelijk wijzen op oudere depressies of geulen.

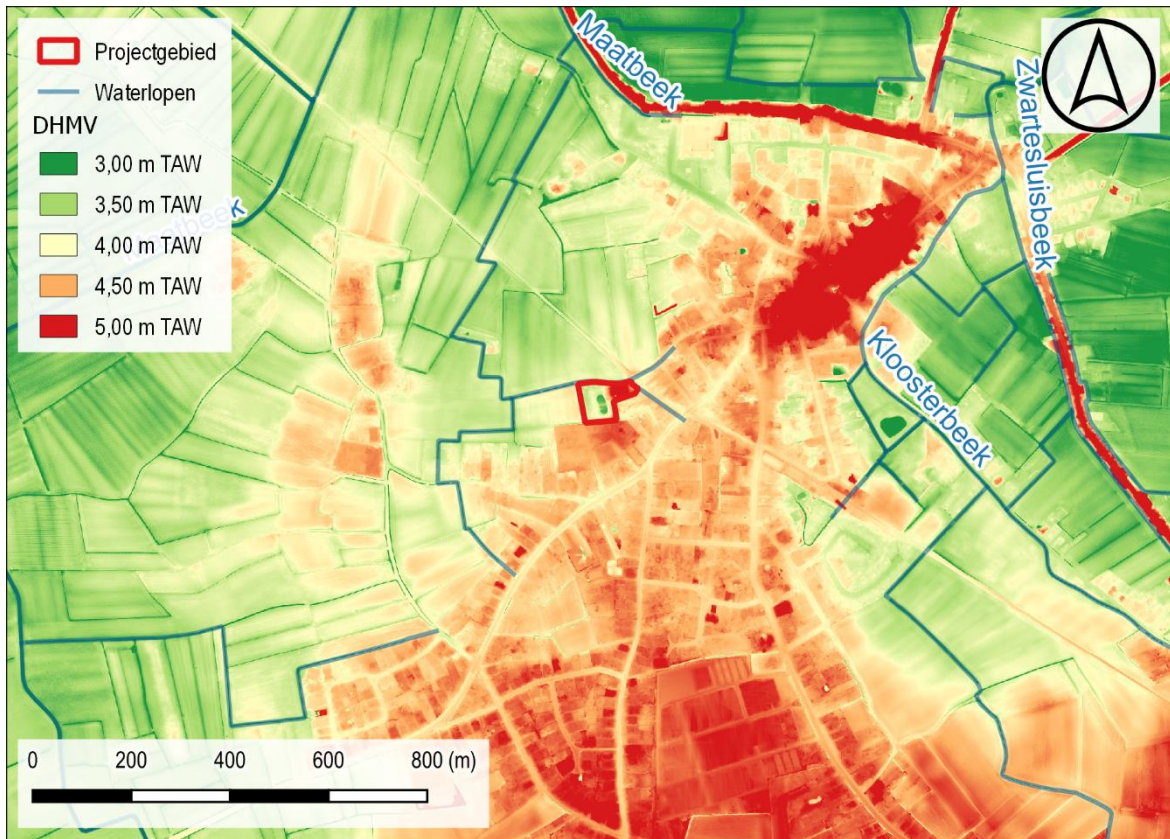
Het bodemtype **Zdh** is een matig natte zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Het is een Postpodzol met een sterk gehomogeniseerde bovengrond van meer dan 30 cm dik, donker bruingrijs en met een hoog humusgehalte (3-5%). Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm en zijn vaak moeilijk of niet waar te nemen gezien deze zich bevinden in de Podzol B. Naar beneden toe worden deze roestverschijnselen duidelijker.

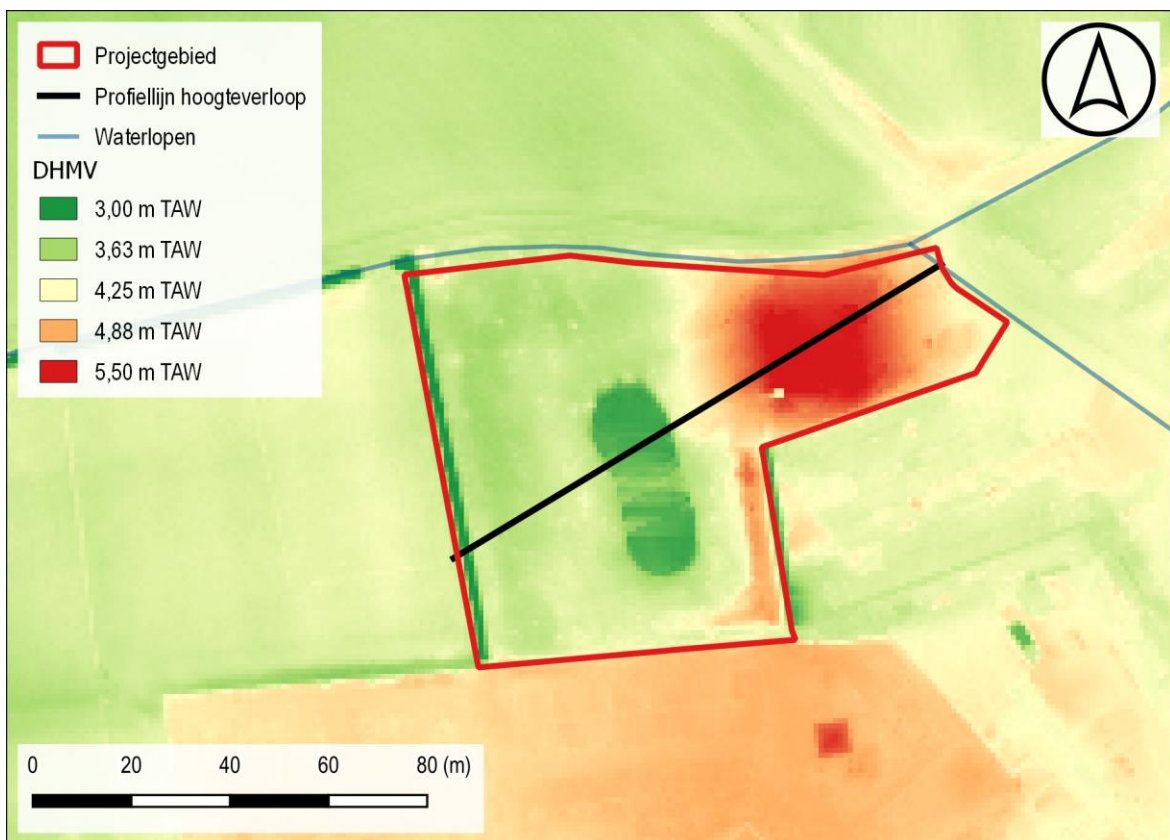
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

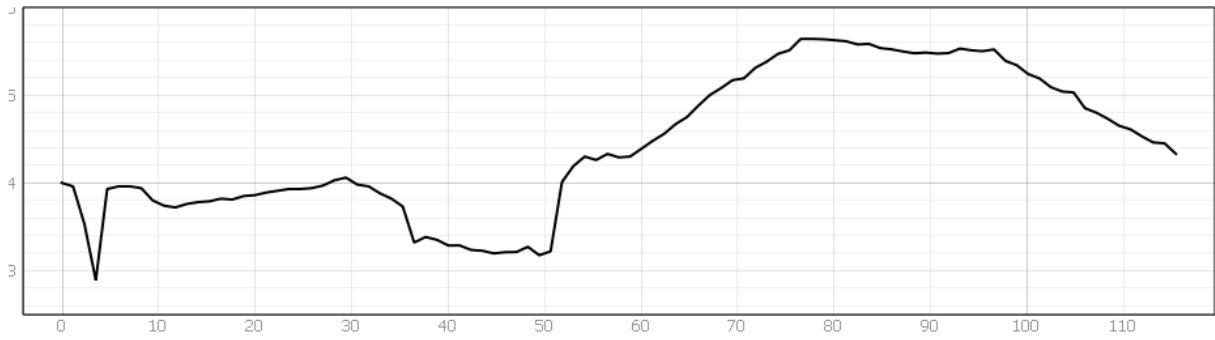
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

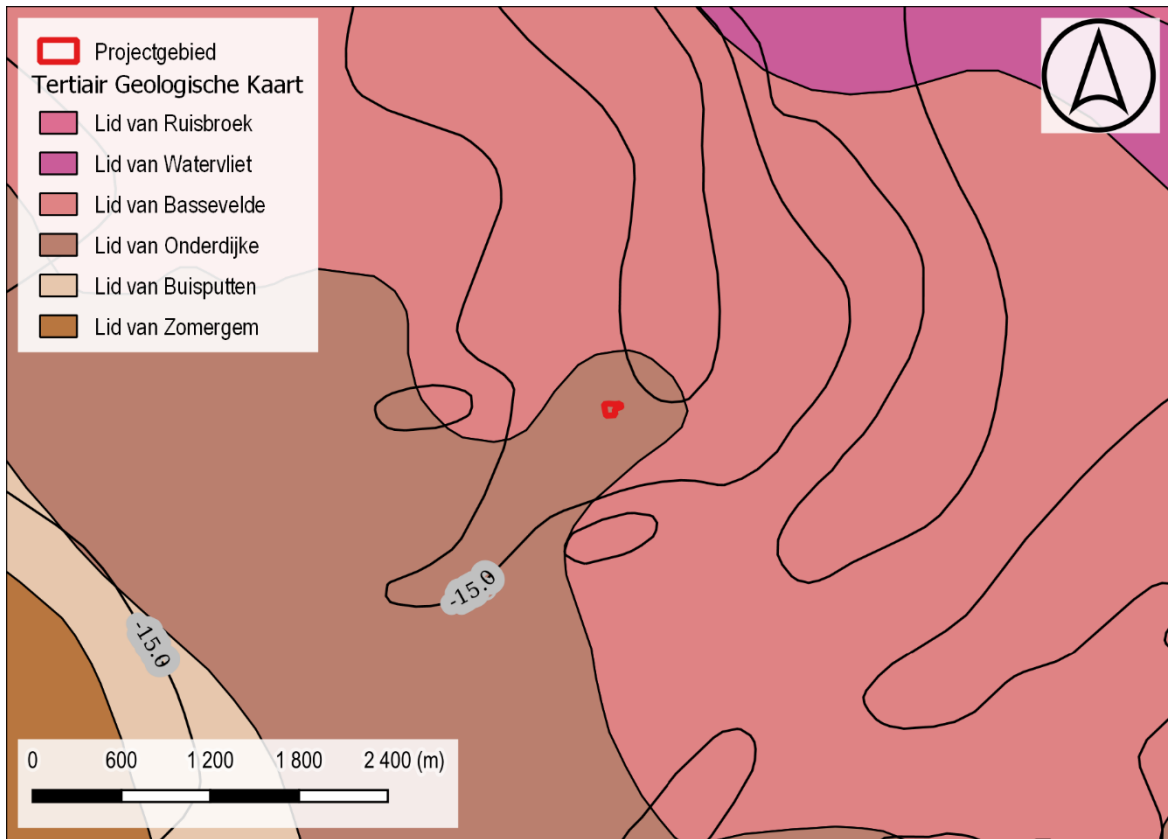
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

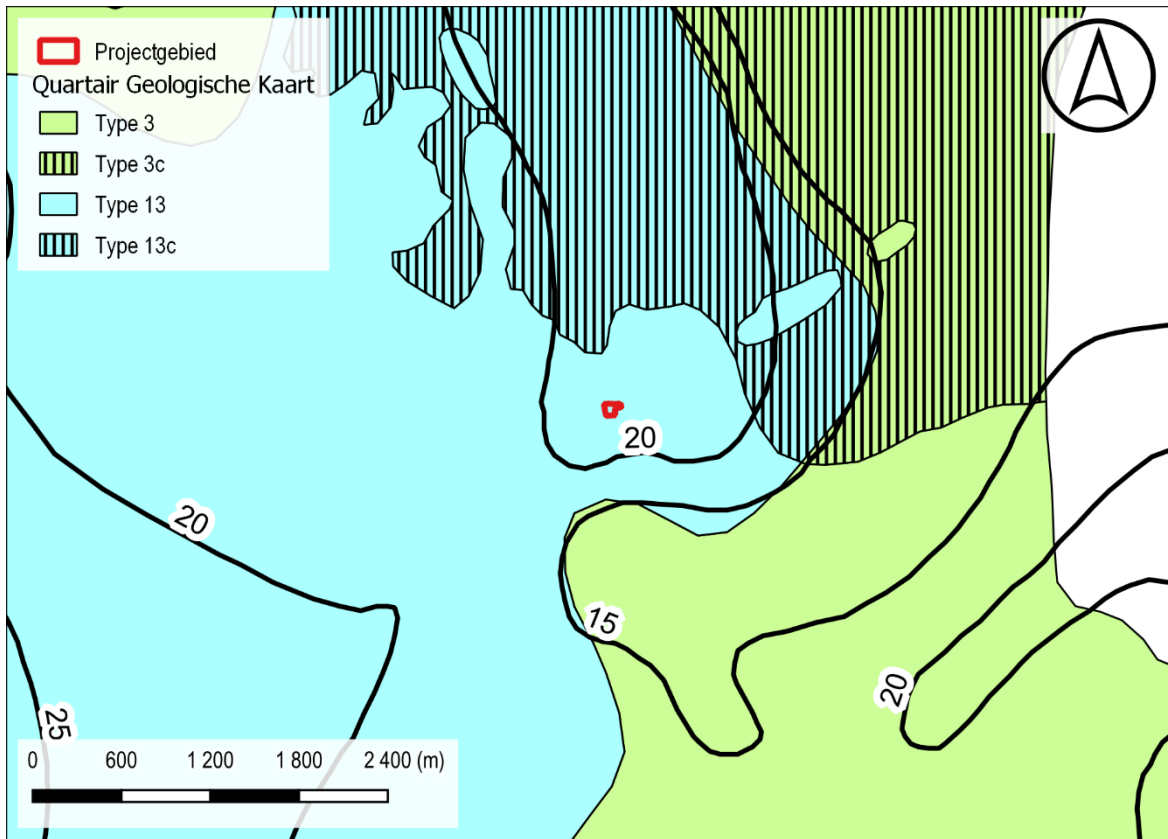
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

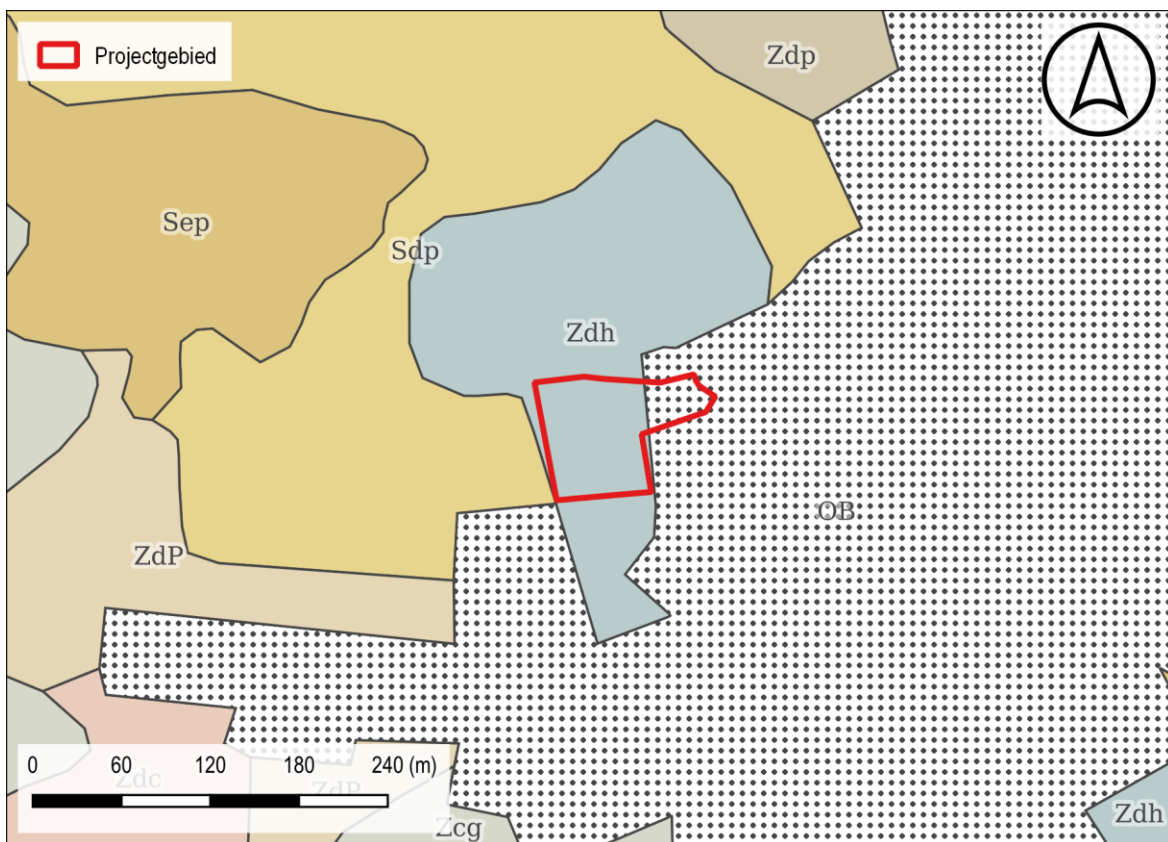
Figuur 9: Profiellijn hoogteverloop, ZW-NO.

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Assenede

De eerste vermelding van Assenede gebeurt in 1120 als “Hasnethe”. Assenede vormde de hoofdstad van het ambacht Assenede, één van de Vier Ambachten. Een ambacht kan gezien worden als het rechtsgebied van een daartoe bevoegde ambtenaar, het recht werd hem verleend door de Graaf van Vlaanderen. De Markt van Assenede is sinds de Middeleeuwen nauwelijks nog veranderd en vormde toen ook al het centrum van de ‘Stede en het Ambacht van Assenede’.

De dorpskern van Assenede heeft zich ontwikkeld op een oost-west gerichte dekzandrug genaamd Triest, aan de kruising van een aantal wegen doorheen het moergebied. De lage ligging van Assenede zorgde er echter voor dat dit gebied regelmatig geteisterd werd door watervloeden.

Vermoedelijk was er in het schorregebied rondom Assenede reeds een vorm van stuksgewijze defensieve bedijking aanwezig waarbij de eerste dammen ook dienst deden als wegen. Vanaf de 11de-12de eeuw gaat men over tot actieve landwinning en werden deze gebieden geleidelijk aan verder ingedijkt en omgezet in hooiland en later akkerland. Ten noorden en oosten van het dorpscentrum van Assenede lag een groot veengebied, het Lepemoer. De uitgestrekte moeren werden door de graven van Vlaanderen afgestaan aan enkele grote kloosterorden (Sint-Pieters- en Sint-Baafsabdij te Gent, Boudeloabdij te Sinaai) die zich vanaf de 12de eeuw in het gebied kwamen vestigen en een belangrijke rol in het ontginningsproces speelden. Door deze systematische afgraving van het veen in de late middeleeuwen, kwam het moergebied onder het zeeniveau te liggen en nam vanaf de 12de eeuw het gevaar op zware zee-overstromingen toe. Hierbij werden telkens nieuwe lagen marien zand en klei op de dekzanden afgezet. De combinatie van een verlaagd landschap en een toenemende druk van de zee zorgde vanaf de 14de en vooral 15de eeuw voor een onhoudbare situatie.

Talrijke oorlogen in de 14de eeuw hadden een verdere negatieve invloed op de kwaliteit van de zeedijken. Dit in combinatie met een stormvloed in het jaar 1375-76 zorgde ervoor dat verschillende dorpen in de omgeving verloren gingen. Eens het water binnenin de dijken stroomde kon het moeilijk weer weg. Hierdoor werd de toegangseul van de Honte naar Biervliet herschapen in een binnensee, de Zuidzee, later ook Dullaert of Braakman genaamd, die lange tijd onaangeroerd bleef. Assenede kreeg hierdoor een rechtstreekse verbinding met de zee.

Kort na deze stormvloed werd op grafelijk initiatief langs de westzijde van het ambacht Assenede de Graaf Jansdijk of Dijk van Artois aangelegd om de natuurlijke barrière te versterken langs de grens van de zandgrond en de polders en zo de kern van de Vier ambachten te vrijwaren.

Doorheen de jaren bleef de strijd met het water in en rond Assenede actueel. Pas in de 16de eeuw wanneer bedijking en uitbreiding van vruchtbare polders een winstgevende bezigheid wordt kan de herovering van verdrongen land echt van start gaan. In deze ontwikkeling speelde onder andere Andries Andries een belangrijke rol voor het gebied ten noorden van de dorpskern van Assenede.

Door zijn ligging in grensgebied had Assenede sterk te lijden onder militaire ongeregelheden. Vooral tijdens de godsdienstoorlogen in de 16de en 17de eeuw deden zich moedwillige overstromingen en dijkdoorbraken voor. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) werd door de Spanjaarden een fortengordel met schansen, redoutes en linies uitgebouwd ter bescherming van de linkeroever van de Braakmangeul en zijn diverse inhammen. Deze turbulente periodes waren nefast voor de strijd met het water in deze streek. Sommige polders bleven tientallen jaren onder water staan. Ook in de Oostenrijkse periode en de Franse bezetting van de 18de eeuw werden polders om strategische redenen onder water gezet. Later in de twee wereldoorlogen gebeurde dit ook. ²

II. Projectgebied

De Ferrariskaart karteert het projectgebied als akker. Het verloop van de huidige Michielsenstraat is nog niet waar te nemen. Ten zuidoosten van het projectgebied zijn een aantal gebouwen aanwezig. De dorpskern van Assenede situeert zich verder ten oosten.

Op de 19^e eeuwse kaarten is te zien dat het projectgebied ten noorden grenst aan een smalle voetweg. Deze voetweg is tot op heden bewaard. De kaarten maken ook melding van een kerkhof. Op de Poppkaart is te zien dat dit kerkhof nog een kleinere omvang heeft dan op heden. Wat opvalt is de planmatige vierkante percellering ten oosten van het projectgebied. Op de 19^e eeuwse kaarten wordt melding gemaakt van een huidenvetterij/leerlooiërij in de omgeving via de aanduidingen *Vetterye* en *Vetterijstraat*. Mogelijk is deze planmatige percellering hiermee in verband te brengen. Een andere mogelijkheid is dat de percellering een gevolg is van systematische ontginning.

In 1869 werd langs de oostzijde van het projectgebied een spoorlijn in gebruik genomen. Het betreft spoorlijn 55A, die thans is geëvolueerd tot fietssnelweg. De spoorweg werd in de jaren '60 van de 20^e eeuw opgebroken.

---

² Via Inventaris.onroerenderfgoed.be

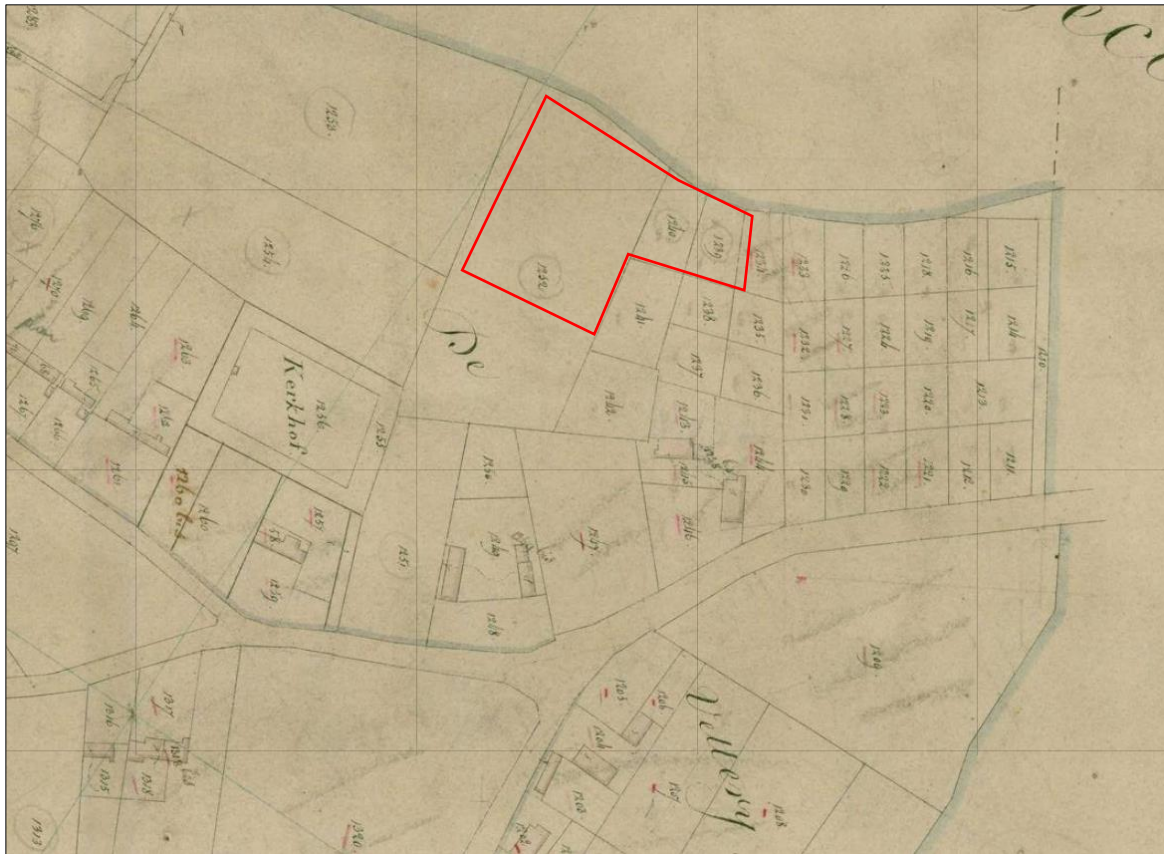

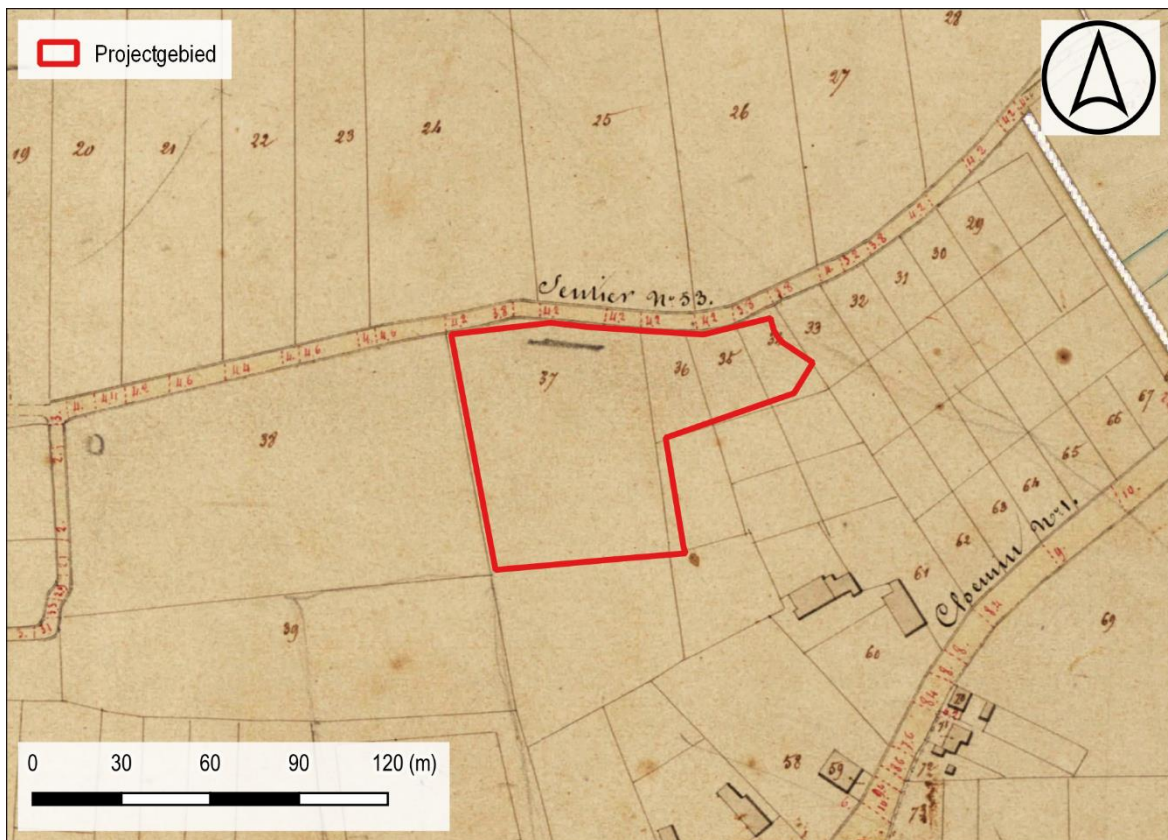
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

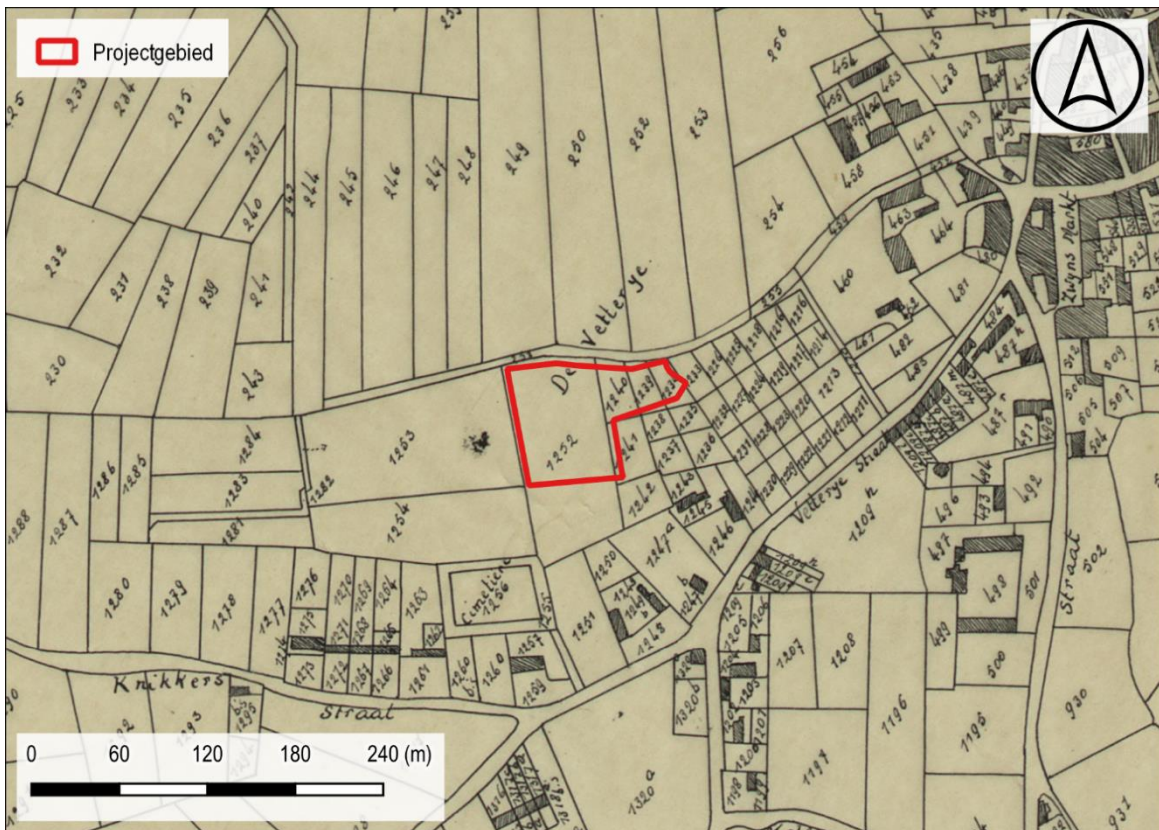
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadaster, 1830 (NGI Cartesius).

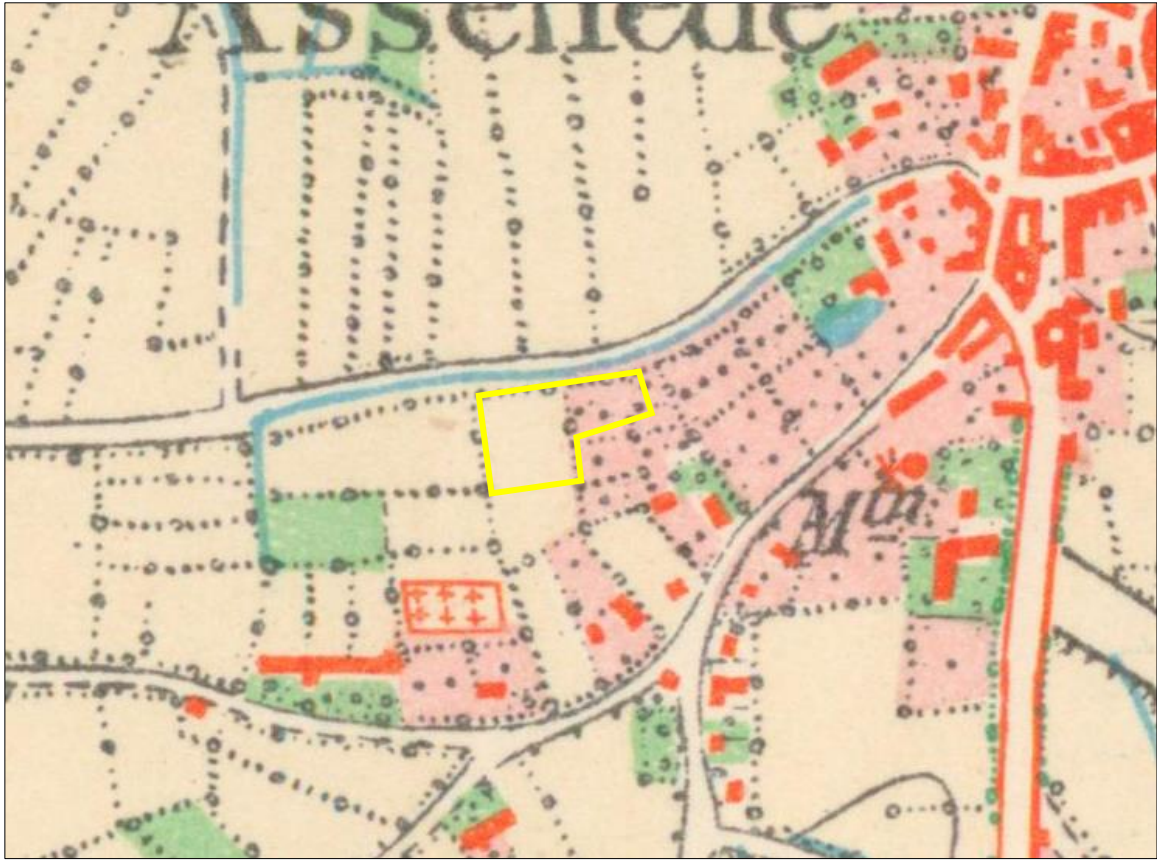
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

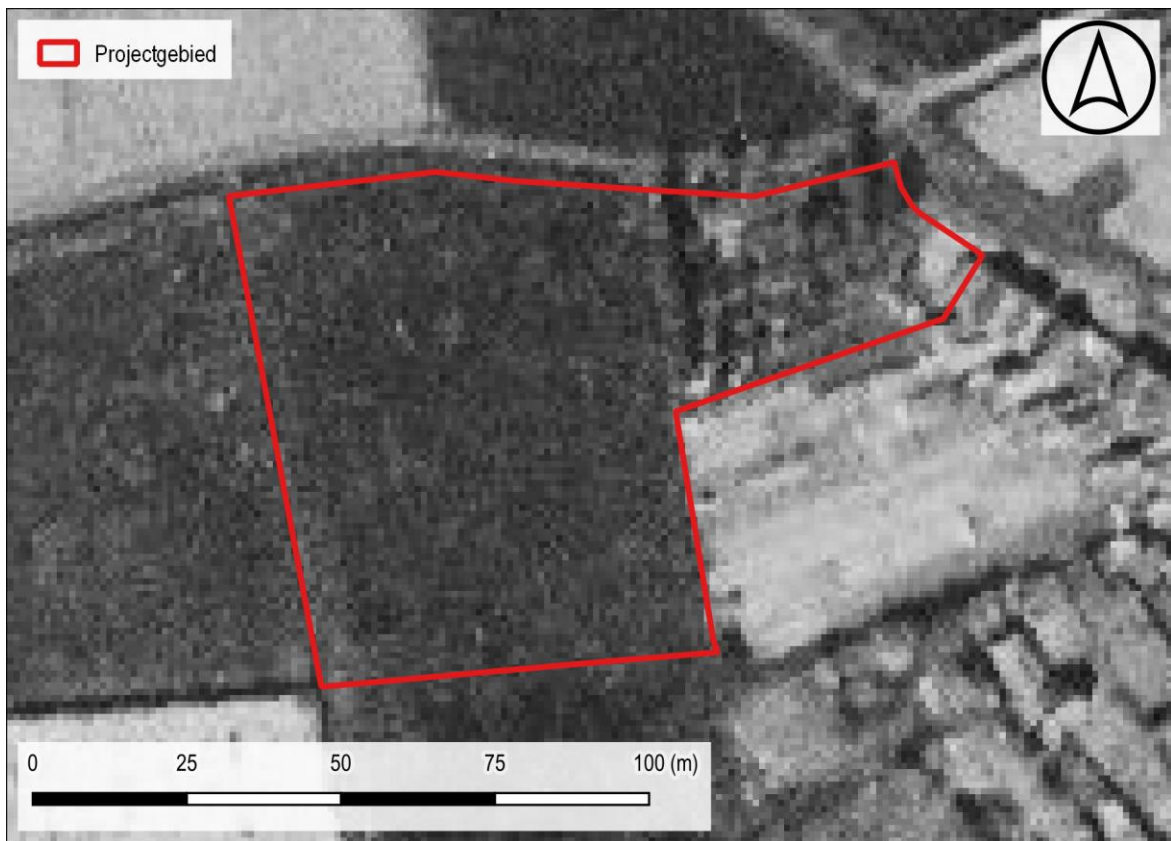
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1863 (Bron: NGI Cartesius).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1893 (Bron: NGI Cartesius).

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

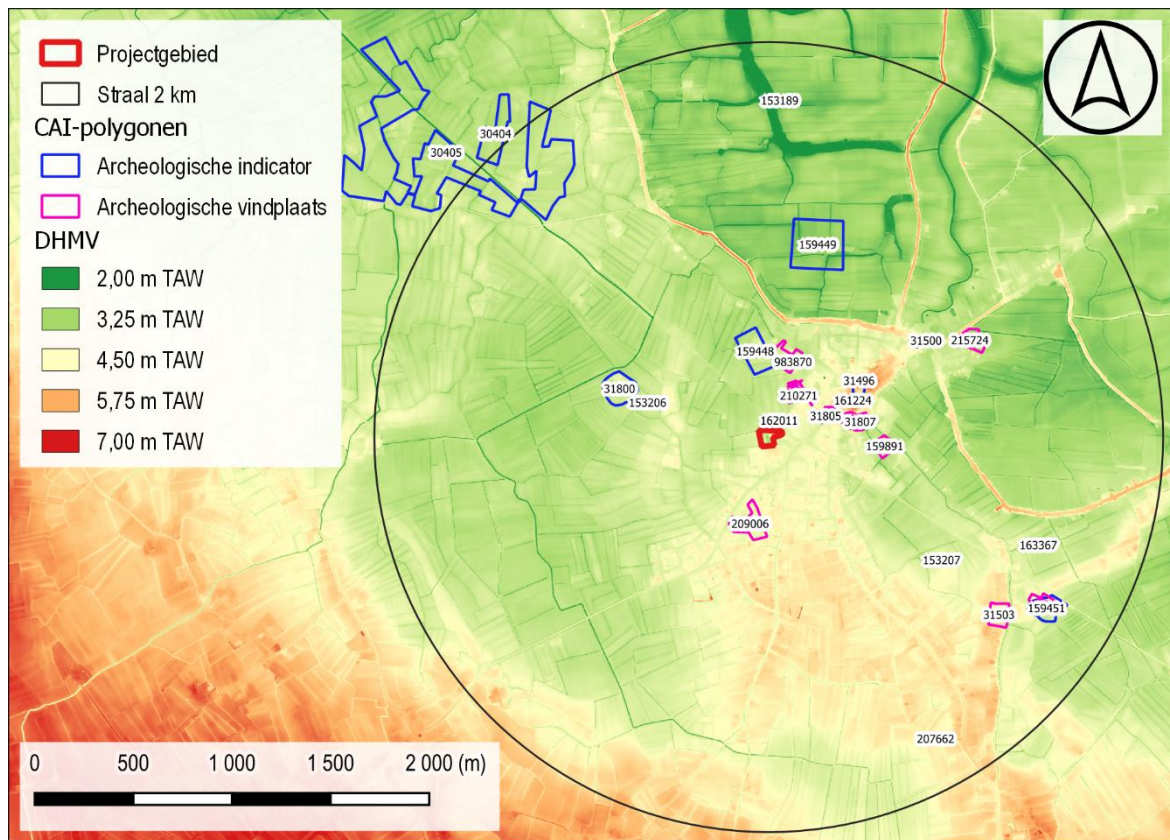
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

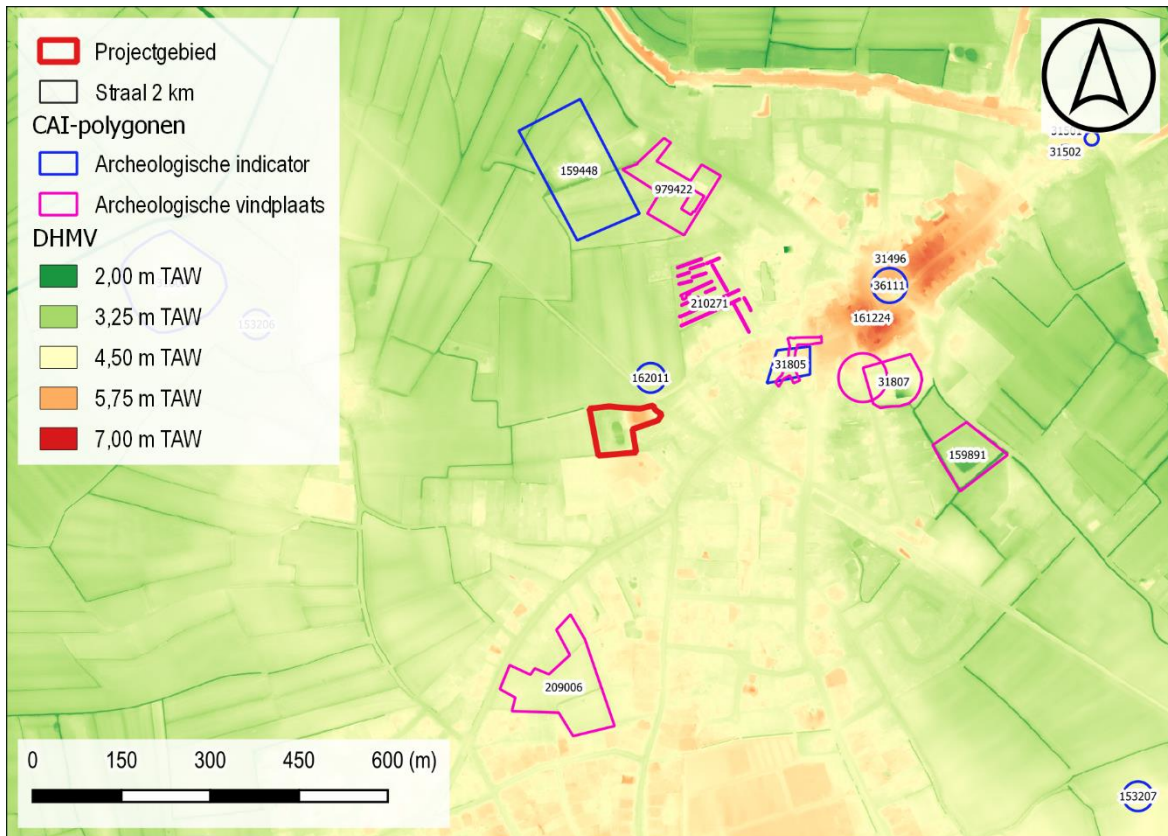
1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Een groot deel van de in kaart gebrachte relictten betreffen restanten van vroegmoderne landindeling. Op verschillende locaties werden zgn. off-site relictten in kaart gebracht die voornamelijk wijzen op bewoning in de volle en late middeleeuwen. Aan de Leegstraat te Assenede werden bij vlakdekkend onderzoek ook twee waterputten onderzocht die dateren uit de vroege middeleeuwen. De bewoning van dit nederzettingsterrein dient gezocht te worden buiten de grenzen van het onderzoeksgebied. Daarnaast is in de ruime omgeving van het plangebied ook reeds luchtfotografische prospectie uitgevoerd waarbij meerdere cirkelvormige structuren werden waargenomen die geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit het late neolithicum of de bronstijd. Tevens maakt de CAI op één locatie melding van de recuperatie van lithische artefacten uit de steentijden. Verder bestaan de gekende waarden hoofdzakelijk uit cartografische indicatoren van vroegmoderne hoeves en landelijke infrastructuur.

Figuur 26: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

31503	<p>Mechanische prospectie</p> <p>Paleolithicum: oude bodem bestaande uit een grijze humeuze laag met enkele brokjes houtskool</p> <p>Middeleeuwen: 4 grachten – vierkante structuur</p> <p>Bron: Bourgeois J. & De Mulder G., 1996, Archeologisch onderzoek in Groot-Assenede: middeleeuwse bewoningssporen en tardiglaciale bodems, De Twee Ambachten (HOV Assenede), 4, 1, pp.67-77</p>
31807	<p>Opgraving (2004)</p> <p>Volle middeleeuwen: tot de 12^e eeuw wei- of hooiland – late 12^e/vroeg 13^e eeuw ophoging en grachten - opvallende afwezigheid van 14de/15de eeuw vondsten, enkel een muurrestant die eventueel in deze periode te situeren valt – na de middeleeuwen weer als akker in gebruik</p> <p>16e eeuw: kasteel in Vroeg-Renaissance stijl opgericht door Andries Andries in de vroege 16de eeuw - plattegrond kon in grote lijnen gereconstrueerd worden.</p> <p>Bron: Cherretté B. e.a. 2005, Archeologisch onderzoek in de Kasteelstraat te Assenede: middeleeuwse sporen en een 16de-eeuws kasteel, in: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2004, pp. 154-156</p>
159891	<p>Mechanische prospectie (2011)</p>

	<p>Late middeleeuwen: enkele kuilen en grachten, sommige met vrij veel archaeologica. Aan de hand van het paleo- ecologisch onderzoek is het gebied in deze periode akkerland en weiland. - aardewerk</p> <p>Nieuwe tijd: gracht Bron: Bot B. e.a. 2011, Archeologische prospectie Kloosterstraat Assenede (prov. Oost-Vlaanderen). Basisrapport - september 2011, Group Monument Afdeling Archeologie Rapport 2011/15</p>
161616	<p>Controle van werken (2012)</p> <p>Onbepaald: weg - opgemaakt uit 16 mails (zeer versnipperde en onduidelijke info): wegverharding van kasseien met onderliggende laag van platte stenen; wegdek in hout dat breder was dan de oude kassei-bestrating (op de kasseiweg?). De takken werden met houten krammen vastgezet in het wegdek.</p> <p>Bron: vondstmelding</p>
209006	<p>Mechanische prospectie (2014)</p> <p>Nieuwe tijd: Kuilen, paalkuilen, greppels</p> <p>Bron: Reyns N., Bruggeman J., Cléda B. 2014: Archeologisch vooronderzoek Assenede- Molenstraat- Oude Gentweg, Rapporten All-Archeo bvba 224, Bornem.</p>
210271	<p>Mechanische prospectie (2015)</p> <p>19e eeuw: voornamelijk perceelsgreppels die te liëren zijn aan de landindeling zoals deze zichtbaar is op historische kaarten.</p> <p>Bron: Verdegem S. 2015: Archeologisch vooronderzoek Assenede, Elsburgstraat, Ruben Willaert rapport 87, Sijsele.</p>
211618	<p>Opgraving (2014)</p> <p>18^e eeuw: deel walgracht – perceelsgreppels</p> <p>Bron: De Groote K., Moens J. 2016: Sporen van de site met walgracht 'Het Vroonhof' te Assenede (prov. Oost-Vlaanderen), Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 45, Brussel.</p>
215724	<p>Mechanische prospectie (2017)</p> <p>Nieuwste tijd: Combinatie van grondsporen en enkele scherven.</p> <p>Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2579 Archeologienota (archeologieportaal)</p>
221982	<p>Opgraving (2012)</p> <p>Nieuwe tijd: elementen kasteel van Andries – stukken leer – aardewerk</p> <p>Bron: T. Kellner, 2013: Archeologische opgraving Assenede Kasteelstraat (prov. Oost-Vlaanderen), Basisrapport, Monument Vandekerckhove nv, Afdeling Archeologie Rapport 2013/41, Ingelmunster.</p>
979422	<p>Mechanische prospectie (2020)</p> <p>Volle middeleeuwen: Paalsporen, kuilen en twee omvangrijke waterkuilen.</p>

	<p>Bron: Philipsen F., Vermeulen B., Beke F. 2020: Nieuw schoolgebouw Het Ooievaarsnest Assenede. Nota Archeologisch Vooronderzoek Verslag van de Resultaten Landschappelijk bodemonderzoek – 2020D8 Proefsleuvenonderzoek – 2020E327, RAAP België rapport 460, Eke. Nota (archeologieportaal)</p>
983870	<p>Opgraving (2020)</p> <p>Vroege middeleeuwen: Twee waterputten getuigen voor het eerst van vroegmiddeleeuwse bewoning te Assenede. Hoewel de bijhorende woonstructuren waarschijnlijk net ten oosten van het plangebied gesitueerd moeten worden is door het vondstmateriaal in de waterputten te onderzoeken toch bijzondere informatie verzameld over deze vroegmiddeleeuwse bewoners. Nadat de waterputten in onbruik raakten, werden ze gebuikt als dumpplaats van afval. Naast potscherven zijn metaalslakken, metalen objecten, plantenresten, dierlijk botmateriaal en resten van schaaldieren aangetroffen. Indirect leveren deze afvalresten veel informatie op over het omringende landschap, welke vegetatie er aanwezig was, de activiteiten die hier plaats hebben gehad en wat hier werd geconsumeerd door de vroegmiddeleeuwse bewoners van Assenede.</p> <p>Bron: Beke, F. 2022. Vroegmiddeleeuwse waterputten in Assenede, Een opgraving aan de Leegstraat te Assenede (Oost-Vlaanderen).</p>

II. Archeologische indicatoren

30404	<p>Veldprospectie</p> <p>Middeleeuwen: aardewerk</p>
30405	<p>Veldprospectie</p> <p>Steentijd: lithisch materiaal</p> <p>Middeleeuwen: aardewerk</p>
31496	<p>Indicator cartografie</p> <p>17^e eeuw: herberg</p>
31500	<p>Toevalsvondst</p> <p>Late middeleeuwen: sluis</p>
31501	<p>Toevalsvondst</p> <p>17^e eeuw: waterput</p>
31502	<p>Toevalsvondst</p> <p>Late middeleeuwen: resten van een voormalige geul die diende voor de afvoer van het overtollig oppervlaktewater naar de voormalige zeesluis</p>
31800	<p>Indicator cartografie</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
31805	<p>Indicator cartografie</p> <p>Vermoedelijk oudste dorpskern van Assenede</p>

36111	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: kerk
153189	Indicator luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel
153206	Indicator luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel
153207	Indicator luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel
159448	Indicator luchtfotografie Nieuwe tijd: site met walgracht
159449	Indicator luchtfotografie Nieuwe tijd: site met walgracht
159451	Indicator luchtfotografie Nieuwe tijd: site met walgracht
161224	Metaaldetectie Middeleeuwen: een 'zwarte laag': zwart zandig zeer humeus pakket dat rijk was aan dierlijk bot, zeer veel mosselschelpen en organisch materiaal (takjes en twijgjes), een stuk leder (niet-diagnostisch). Het betreft een accumulatie van vuil en afval dat zich gedurende een bepaalde periode heeft opgebouwd. Vermoedelijk middeleeuws, diagnostisch materiaal ontbreekt 16 ^e eeuw: munt
162011	Metaaldetectie 17 ^e eeuw: munten
163367	Metaaldetectie Middeleeuwen: schijffibula
207662	Metaaldetectie 17 ^e eeuw: riemhanger
213089	Metaaldetectie Nieuwste tijd: munten

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw meerwoningenproject met ondergrondse parkeergarage aan de Michielsenstraat 8 te Assenede. Het volledige onderzoeksgebied is ca. 6583 m² groot en wordt ingenomen door een woning met een oppervlakte van ca. 250 m², een inrit en beboste tuinzone. Centraal binnen het plangebied is een vijver aanwezig. De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 4408 m².

Assenede is gelegen op de rand van de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en de Scheldepolders. Het plangebied bevindt zich op een kleine noord-zuid gerichte dekzandrug die verder aansluit op een grote dekzandrug die zich uitstrekt tussen Maldegem en Stekene. De omgeving van het plangebied wordt doorsneden door meerdere beekvalleien en krekken. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een bodem weer bestaand uit matig nat zand waarvan het bodemprofiel mogelijk herwerkt is. Rondom het plangebied worden hydromorfe zandleembodems weergegeven die mogelijk wijzen op oudere depressies of geulen. Op het DHMV is te zien dat de huidige woning op een opduiking gelegen is. Vermoedelijk werd het terrein in het verleden opgehoogd. De locatie op een hoger gelegen dekzandrug op de rand van beekvalleien en nattere depressies moet uitermate geschikt geweest zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars.

Het cartografische materiaal reflecteert een open en landelijke omgeving. Het historische dorpscentrum van Assenede bevindt zich een 500-tal meter ten noordoosten van het plangebied. Op de Ferrariskaart is het plangebied volledig ingekleurd als akkerland. Er is geen bebouwing weergegeven op de Kabinetskaart. In de 19^e eeuw blijft het terrein vrij van bebouwing. In de 2^e helft van de 19^e eeuw wordt ten zuiden van het plangebied een nieuwe gemeentelijke begraafplaats ingericht. Op de 19^e eeuwse kaarten wordt melding gemaakt van een huidenvetterij/leerlooiërij in de omgeving via de aanduidingen *Vetterye* en *Vetterijstraat*. In 1869 werd langs de oostzijde van het projectgebied een spoorlijn in gebruik genomen. Het betreft spoorlijn 55A, die thans is geëvolueerd tot fietssnelweg. De spoorweg werd in de jaren '60 van de 20^e eeuw opgebroken. Binnen de sequentie beschikbare luchtbeelden is vanaf het luchtbeeld van de jaren '80 de huidige toestand duidelijk te herkennen.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Een groot deel van de in kaart gebrachte relictten betreffen restanten van vroegmoderne landindeling. Op verschillende locaties werden zgn. off-site relictten in kaart gebracht die voornamelijk wijzen op bewoning in de volle en late middeleeuwen. Aan de Leegstraat te Assenede werden bij vlakdekkend onderzoek ook twee waterputten onderzocht die dateren uit de vroege middeleeuwen. De bewoning van dit nederzettingsterrein dient gezocht te worden buiten de grenzen van het onderzoeksgebied. Daarnaast is in de ruime omgeving van het plangebied ook reeds luchtfotografische prospectie uitgevoerd waarbij meerdere cirkelvormige structuren werden waargenomen die geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit het late neolithicum of de bronstijd. Tevens maakt de CAI op één locatie melding van de recuperatie van lithische artefacten uit de steentijden. Verder bestaan de gekende waarden hoofdzakelijk uit cartografische indicatoren van vroegmoderne hoeves en landelijke infrastructuur.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk nog bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringskansen m.b.t. artefactenconcentraties, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (© Geopunt). .	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	9
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 9: Profiellijn hoogteverloop, ZW-NO.	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	12
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Primitief Kadaster, 1830 (NGI Cartesius).	16
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	17
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1863 (Bron: NGI Cartesius).....	18
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1893 (Bron: NGI Cartesius).....	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	20
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	21
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	21
Figuur 26: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	22
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	23

BOORLIJST

Niet van toepassing

CHRONOLOGISCH KADER

